

Nerijus Brazauskas

XX a. lietuvių
modernistinis
romanas: raidos
ir poetikos linkmės

TURINYS

PRATARMĖ 13

KAI KURIŲ MODERNISTINIO ROMANO TYRIMŲ APŽVALGA 23

TEORINĖS IR METODOLOGINĖS MODERNISTINIO ROMANO

TYRINĖJIMO LINKMĖS 41

Modernizmas: „dehumanizuotas“ ir egzistencialistinis menas 43

Modernizmo apibrėžties bandymai 43

Modernistinis menas kaip „dehumanizuotas“ menas 45

Egzistencialistinis menas 47

Istorinės Vakarų modernistinio romano raidos linkmės 50

„Vidinio monologo“ ir „sąmonės srauto“ sampratos 61

TEORINIAI ISTORINIAI MODERNISTINIO ROMANO MODELIAI 76

Modernistinis romanas: fenomenologiškas meninis pasaulis 76

Modernistinio romano analizės strategijos 86

Teksto strategijos samprata 86

Klasikinio modernistinio romano modelis 88

Avangardistinio romano modelis 98

Egzistencialistinio romano modelis 102

Prancūzų „naujojo romano“ modelis 104

Lotynų Amerikos „naujojo romano“ modelis 108

MODERNISTINIS ROMANAS TARPUKARIO LIETUVOJE 118

Premodernizmas: impresionistinis romanas (Igno Šeiniaus *Kuprelis*,

1913; Antano Vaičiulaičio *Valentina*, 1936; Kazio Jankausko

Jaunystė prie traukinio, 1936) 118

Avangardistinio romano modelio link: Kazio Borutos

Namas № 13 (1928) 128

Klasikinio modernistinio romano modelis (Igno Šeiniaus

Siegfried Immerselbe atsijaunina, 1934; Stasio Leskaičio
Spūdai, 1937) 135

MODERNISTINIS ROMANAS IŠEIVIJOJE 148

Premodernizmas: impresionistinis romanas (Vincio Ramono

Kryžiai, 1947) 148

Egzistencialistinio romano modelis (Algirdo Landsbergio

Kelionė, 1954; Antano Škėmos *Balta drobulė*, 1958) 153

Klasikinio modernistinio romano modelis (Vytauto Janavičiaus

Vaikystė, 1952; Petro Tarulio *Vilniaus rūbas*, 1965;

Jurgio Jankaus *Anapus rytojaus*, 1978) 167

MODERNISTINIS ROMANAS SOVIETINĖJE LIETUVOJE 177

„Vidinio monologo“ romanas (Vytauto Sirijos Giros

Štai ir viskas, 1963; Alfonso Bieliausko *Kauno romanas*, 1966;

Mykolo Sluckio *Adomo obuolys*, 1966; Jono Mikelinsko

Genysyra margas, 1976) 177

Egzistencialistinio romano modelis (Broniaus Radzevičiaus

Priešaušrio vieškeliai, 1-2, 1979-1985; Valdo Papievio

Ruduo provincijoje, 1989) 191

Lotynų Amerikos „naujojo romano“ modelis

(Sauliaus Tomo Kondroto *Žalčio žvilgsnis*, 1981;

Ir apsiniauks žvelgiantys pro langą, 1985) 210

Klasikinio modernistinio romano modelis

(Icchoko Mero *Striptizas, arba Paryžius-Roma—Paryžius*, 1976;

Romualdo Lankausko *Užkeiktas miestas*, 1988;

Ričardo Gavelio *Vilniaus pokeris*, 1989) 225

MODERNISTINIS ROMANAS NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE 240

Klasikinio modernistinio romano modelis (Jurgos Ivanauskaitės

Ragana ir lietus, 1993; Jurgio Kunčino *Tūla*, 1993;

Mariaus Ivaškevičiaus *Istorija nuo debesies*, 1998) 240

IŠVADOS 259

SUMMARY 265

LITERATŪRA 269

Šaltiniai 269

Studijos 271

Teoriniai, kritiniai straipsniai 273

Romanų kritinė ir literatūrologinė recepcija (nuorodos) 276

ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ 281

ROMANŲ RODYKLĖ 287